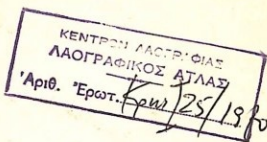

25
12-6-70
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

A'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκ. 1969 / 5-6-70.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Δ' ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΧΑΝΙΩΝ

Αριθ. Πρωτ. 977

Εν Χανίοις τῇ 10 - 6 - 1970₁₉

Π ρ ο ς

Τὴν Ἀκαδημαῖαν Ἀθηνῶν - Κέντρον Ἑρεῦνης
Ἑλληνικῆς Λαογραφίας.

Λαζαράστοπούλου Ι4-Ἀθῆναι Ι36

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἐν συνεχείᾳ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 444/Ι-4-1970, 647/7-4-1970, 767/8-5-1970 καὶ 978/8-6-1970 ἡμετέρων ἔγγραφων, ἔχομεν τὴν τιμὴν καὶ διαβιβάσωμεν συνημμένως, διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς, τὰ ὑπ' ἀριθμ. 39,60/5-6-1970 ἔγγραφα τῶν Δημοτικῶν Σχολείων Κάμπου καὶ Περιβολίων τῆς καθ' ἡμᾶς Περιφέρειας, μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς συνημμένων ἐρωτηματολογίων.-

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Δ' Χανίων

Γεώργιος Μητρόπουλος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
1/ΘΕΣΙΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΝ ΚΙΣΑΜΟΥ

Αριθ. Πρωτ. 39
Διεκτ. 12.

977
8-6-70

Αρ. Αποδείξεως 31

Εν Περνεβορίου τη 5-6-1970

Πράς

Κόμ. Κ. Ξανθοχωρίου Δήμος Ξανθοχωρίου
Δ' Περιφέρειας Χανών
Εν Χανιά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΙΟΝ

Αποδείξεως της Πραγμ. τῆς 20-6-70
παραδίδωται ὡς ἀποδεικνύεται ἐ-
ρωτηματολόγιον τῆς ἑταιρείας Ἰστορίας
καὶ Γεωγραφίας Ἐργασίαι καὶ καὶ ἑ-
τήριον Πυλῶς.

Γεννηθέντος καὶ Απογόνου

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
ΔΙΔΑΚΤΑΛΟΣ

ΒΑΛΑΝΤΙΝΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

555-5

555-5

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΒΑΛΑΝΤΙΝΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

- β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφότερας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *αἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν ἢ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἢ ἀμφότερας ποιμένες ἐκτρέφουσιν ἐλαφιοὶ.*
- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *ναὶ αἱ τεχνῖται ἀσχολοῦνται μὲς ἐν τῇ γεωργίᾳ.*
- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ δολόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *Γαιοκτημόνες εἰς τὴν γεωργίαν. Μόνον εἰς περιουσίαν ἀνάμνησιν εἶναι ἐργαζόμενοι καὶ εἰς τὴν εἰς τὸν ἐρεμῶν καὶ οἱ*
- 2) Πῶς ἐκαστοὶ οὗτοι ; (κόλλῃγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... *Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...* *εἰς μετὰ τὰς ἀνάγκας.*
- 3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; *εἰς εἶδος.*
- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τουγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐπὶ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; *Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ἐποχικῶς ἐν τοῖς ἡμερομίσθιοις. Ἄλλοτε εἰς χρήμα ἢ ἄλλοτε εἰς εἶδος.*
- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *εἰς.*
- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *εἰς Ἀμερικήν.*
- β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

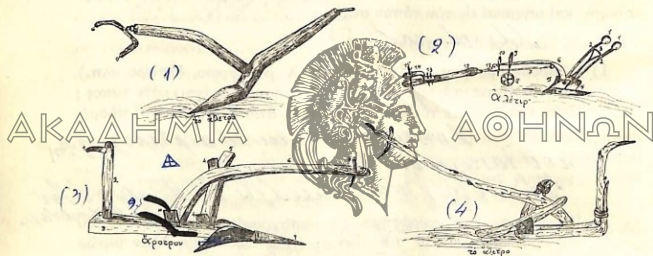
- 4) Μηχανή δεσίματος τών σταχύων (δεματιών).....

5) Μηχανή αλωνατισμού μπατό 1960.....

σπ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

...ὁ ξυμπροσὶς ἡ καὶ ὁ βέτας ὁ τεσσάρων

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖα διαφορὰ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα :

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. *περίωον το το εω αρ 3- εινω εωρυω.*

- (3) →
1. {	ὄχλον	6. εταβάρη	11. {	ἀντ' αὐτῶν ποτὶς
2. }		7. μαρμάρη	12. }	χαλὰ μαρμάρη
3. {	Ποδάρη	8. γυρή	13. {	
4. }	εἰρήνη	9. Παρούσια	14. }	
5. {	ἑσπέρη	10. {	15. {	

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

ὕνι... ἡρμιονομοφοιῆσα... ἐλά... ἡ...
... ἐλ... ἀπὸ ὑνὸς - 4 - ἀπὸ ἐλά...
.....

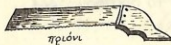
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ... περίωρον ὀρθο-
χειρίον... Ποταμογενήματα...

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; ... ἡ...
... ἡ...
.....

- 7) Ἔργαλεία διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

ἔο... ἐνισχυτικὸν... ἀπὸ ἀριότι... ἀπὸ ἀριότι...
... ἐνισχυτικὸν καὶ ὁ ξυλοφάι...

8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *βοεῖς, ἵπποι, ημίονοι, ὄνοι.*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *εὐχάρως ἀναλ. ἀνδρ.*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *Πάντοτε ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ ζυγός διὰ τοῦτο καὶ οἱ ποντοῦροι διὰ τοῦτο ἐκδοιοῦντο.*

Βε. λούρα σιδερέα.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). *οὐ ζυγὸς ἀλλὰ λούρα καὶ οἱ ζεύλες καὶ οἱ πιζεύλια...*

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας *2*

1. ζεύλα 2. Πανωζεύλι

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λούρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

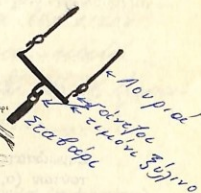
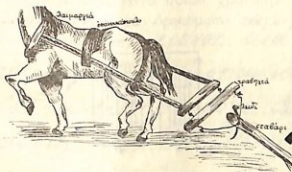
Πούρα.

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *ἀπέμαθεν.*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *αὐτὸν εἰς τὸν ἄροτρον εὐχάρως.*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.

*Και μαρτυροῦμαι = Κουρμάρει.
παιγνιὰ ποῦρο, Πουρὶαι, ... τιμὸν...*

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετὴς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.

ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος (ἢ γυναῖκα)

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *ὡς ἐκ τῶν βοδιῶν εἰς τὸν ξύλινον ἄροτρον εἰς τὸν ζεύξιμον.*

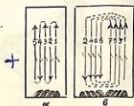
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. *ὡς ἐκ τῶν βοδιῶν εἰς τὸν σιδηροῦν ἄροτρον.*

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). *ὡς ἐκ τῶν βοδιῶν εἰς τὸν σιδηροῦν ἄροτρον.*

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργανο. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ὅς ὄρνευα ἡνέκο· καὶ γένετο με' αὐραμὲς καὶ
εὐδελον γραμμετὴ ὡς το' ὄχημα. (4)

ἡ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε με το σημείον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργανο τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (ἐθλ. σπορές ἢ σπορίδες, νταμίες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.) ; π. πορρά, λ. γάρα, κ.σ' α πορρές...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἡ σποριά) ; με' αὐλακιάν ; με' αὐλαί.
με' αὐλ. ἢ με' οὐλασσοειδὲς κατὰ διασπῆματιν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων
δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται
ἄροτρον ; *μόνον... εἰς... μινυρά... κρημα...
«πυλίζια»... δὲν... δὲν... ἀ... χρησιμοποιοῦ-
νται... οἱ...*
- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει
παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ
ὕνι· καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. *εἰς... καὶ... οἱ...
... ἔχ... ο... κα... «ο...»...*

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. *αὐτὸν ποῖον εἶναι καὶ ἀπορρίπτειν...*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *μᾶλλον διὰ τὸν αἶσαν... ἐγίνοντο καλλουργία... ἡ ἀπὸ τῆς κατὰ... τὸν βοσκόμηνον... ἐκείνη δὲ εἰς τὴν ἀγρο-... καλλουργίαν καὶ τὴν ἔκταξιν...*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπομνηστέωστε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ὅσο εἰς ἀέριον ἐργάματα καὶ ἐξ ὁ-... ποιοῦν διὰ τῆς κατὰ «σπαρθῆναι» ἀπὸ τῆς...

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-
νάπαιυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κρι-
θῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ
ποίαν ἐποχὴν; *μὲν ἀπὸ τῆς ἐξ ἑνὸς... ἐξ ἑνὸς...*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν.
π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; *τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους... καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους... τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους...*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *αὐτὴν δὲ μετὰ*

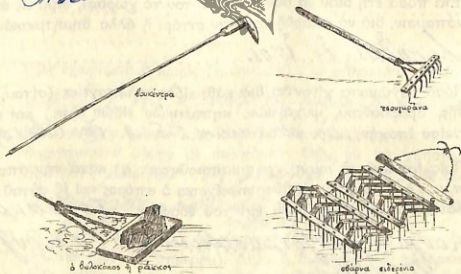
*πόδιον ἂν γυροῦν, ἢ μὲν αὖτὴν βουκέντρον
ἐκτατάσσοντες χρυσοῦν καὶ εἰς αὐτὴν...*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

*ἐλλογὴν εἰς αὐτὴν αὐτὴν καὶ μετὰ τὴν
πράξιν.*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Πορταίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

*ἡ ριζίδια καὶ αὐτὴ καὶ δὲν ἔχον ὀργωθῇ
καὶ γὰρ παρατεθῇ αὐτὴν καὶ μετὰ
τὴν πρᾶξιν.*

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .. ὁ μα-
 τρις, .. ἡ κοιλία .. καὶ τὸ ὄμφη ..
 .. εἰς .. ἢ ἐκ ..
 ..

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὀργωма καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Μόνοι καὶ ἡ ἐν χεράσιν εἰς χερὶ ὁμοίως
 πῦρ ἀγρῶν, ἀγρῶν καὶ χεράσιν, μαχόμε-
 νοι « ὁ βορὴ δὲ καὶ ὁ βορὴ δὲ »

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
 ρὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
 εἶδους. ..

.. ὁ σπορὰ ἐγένετο ἐπὶ πλάττειται ..
 ..

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
 ζώων π.χ. ῥόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

.. ὁ τριφύλλης .. ὁ τριφύλλης καὶ ὁ τριφύλλης ..
 ..

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
 λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκις ἢ πρασιές (βραγιές)
 καὶ ἄλλως. ..

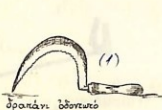
.. ὁ αὐλάκις ..
 ..

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
 (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)
Μέ' αὐτὸ δρεπάνι... ὡς... αὐτὸ δρε. 2. αὐτὸ μα-
κρόνι... ἐκτόμος...

Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης γὰρ
 σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε...
δρεπάνι... χρησιμοποιεῖται ποιεῖ ἐργασίαν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΔΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χορτὰ (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν
 ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) *μετ' ἐκτελέσει*

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ῥαμμένη ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)...
αὐτὸν ὡς ἦτο ὀδοντωτὸν

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;...
πρὸ χειρολαβῆς ἦτο ξύλινος· δεικνύσκειται
ἡ δὲ ἐκείνη ἦτο ἰδίον ἀντικείμενον

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ... *ο.σι.δαγρον.χ.υ.σ. καὶ. καρ.ῖ.ν.*.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *ἀν.η.θ.υ.σ. μ.δ.ν.ο.ι. δ.ε.α.ρ.ι.α. ε.δ.ε.ρ.ῖ. -*
φ.ο.ν.α. ε.δ.ε.ρ.ῖ.φ.ο.ν.α.κ.α. ἐν.ῖ.σ.ε. δι.α.λ. τοῦ. χ.ε.ι.ρ.ῶ.ν......

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον, ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *ε.χ.ρ.ῖ.ο.ι. με.χ.ρ.ῖ. καὶ. ῖ.δ.ο.ι.σ.ο.ν.ε.χ.ρ.ῖ.μ.*
καὶ. ῖ.δ.ῖ.δ.ο.ι. ε.β.ρ.ῶ.μ.η.σ.ι. καὶ. ἀ.χ.ν.ο.ν. ε.β.ρ.ῶ.μ.η.σ.ι.
μ.ι.ο.ς. ἐ.κ.ρ.ῖ.ζ.ο.ν.τ.α.ι.

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμενον (ἢ μένου) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; ... *ο.ι. ῖ.δ.ο.ι. ο.ι. ἀ.π.ο.θ.έ.τ.ο.ν.*
ἐ.π.ῖ. τοῦ......

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασπαρύνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Π.ο.λ.λ.ῶ. ὁ.μ.οῦ. ἀ.ρ.ῶ.ς. α.ε.π.ῖ. ῖ.δ.ῖ.α.ν. κα.
α.ε.ῖ.δ.ν.ο.ν......

5) Πῶς λέγονται τὰ τροποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. < Αἱμεαριε >

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλον τρόπον καὶ ποῖον ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες.
Ξενοὶ εἰς ἄρχοντο.

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἐποκοπὴν (ἐξκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τρόπον σας ὀνοματολογίαν).

Εἰς χρῆμα καὶ εἰς φαγητόν. Ἐποκοπὴν καὶ
εἰς χρῆμα καὶ εἰς φαγητόν. Ἐποκοπὴν καὶ
εἰς χρῆμα καὶ εἰς φαγητόν. Ἐποκοπὴν καὶ
εἰς χρῆμα καὶ εἰς φαγητόν.

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσῃν τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

*Μαὶ ποῦδε θροῦν θροῦσάς... ἀποδείξτε
... ἡ... ἡ... (ἡμέραι... ἐβδομάδος...)... ἀποδείξτε*

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

ἴδι.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.....

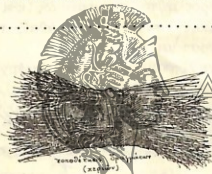
*ἀφήνουν... ἀθήριστον...
... ἡ... ἡ...
... ἡ... ἡ...
... ἡ... ἡ...*

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

*... ἡ... ἡ...
... ἡ... ἡ...
... ἡ... ἡ...
... ἡ... ἡ...*

- Ἄλλοι δ' ὅποια ἴδοντο ἀνάλφα καὶ ἄφρον
 πλοῦτες ἐν τοῖς ἰσχυροῖς. ἄνδρες ἔργων
 ποσειδῶντος ὡς δέμας ἀλάφης. ὑπερφ-
 νόημοι καὶ ἐνδοξοὶ μεταβλῆναι.
 ἔνδοξοι δ' αὖ βοῦρροι. ἔργων δ' αὖ
 ἔργων ποσειδῶντος.

ΑΘΗΝΑΝ

- Αρραγε. αμνιο το λαι' βλαου ε' Αρραγε. ε' αν-
τιφωτον το τοποθεσιμια πο' ε' εφρα
μελειρας εφ' Αρραγον.

1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

φωτογραφίας) *Ἡ ξηραὶς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ
ἀγροῦ ἐ' ἀποροδάτω ἐπὶ τοῦ με' οχοινίᾳ
ἢ βοῦρα. Τυμπαίῳ γένετο καὶ με' Μασίῳ,
καὶ δένον καὶ με' οὐρμαίαι.*

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

*Ἡ οὐχ μὲν κρῶσις ἐγένετο πάντοτε ἐπὶ τοῦ
ἐσπέρια.*

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

*Ὁ κῆρος παρὶ τοῦ <<θεμωνιάστ>>.....
καυδωριζόμενος πρὸς τοῦ δέν. εὐδαίρχει.*

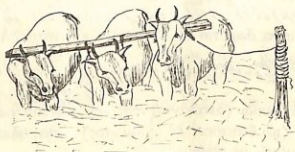
- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι;

Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν ἐπὶ τὸν τόπον σας.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; *Ἐπὶ τῇ αὐλῇ τοῦ χωρίου ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ.*

Ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τοῦ χωρίου ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τοῦ χωρίου.

Τὰς ἐλπίδας ἐμφορῶντες αὐτοὺς ἐν τῷ αὐ-
τοῦ.

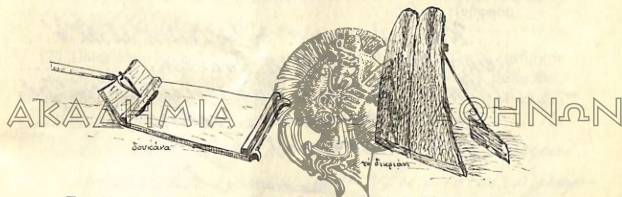

- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δυο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρουλουργός, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Но абуриона гистае да' агунале салпына
ауа дхрар иво' лат Батр 3 ауа ивоор-
ауа роо' агурипан дхрарачиоор. хуагс.
ис ад' пелор д'а' и'омодорто.

- β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἄλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἄλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἷς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλείς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἄλῶνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἄλωνιοῦ. Τὰ ἄλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλείς περὶ τὸν
λαιμὸν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἄλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

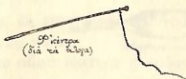
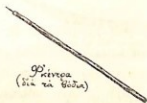
γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνατισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνατιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὥπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδίων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνατισμὸν των.

Σημειώσατε, ἔάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάναν, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
κά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνι-
στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουρκιά,
ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; *ἔβραχνε τον εἶπον*
καὶ ἀποχρόνι θύλας... εἶπε δὲ ἐν τῷ ὄρει μα! ἔβρα καὶ ἀπὸ
ἀμύλα δια' μελαγχρῆων. ἔβρα μαλλιν, ἀπὸ τῶν δὲ
ἔσθῃσι ζύζιποι καὶ ὄσπρια δὲ τῶν ὄσπρων
ἐκαστὸν εὐνέσθωσαν. Ὁ ἔβρα δὲ ἐκαστὸν
ἔσθῃ βοῶν ὃ ὄσπρ. Πάντων ὃ ὄσπρ καὶ ἐκαστὸν
ἔσθῃ καὶ ἐκαστὸν δὲ τῶν ποδῶν καὶ γυμνῶν.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

«Δούλειαν γέμεται ἡ διάρρημα. καὶ εἰς μακρίαν
μακρὴν. καὶ τὰς ἀντικειμενικὰς ἐργασίας, διὰ τὰς ἀντικειμενικὰς
ισουδῆ

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

«Μάλαμα... ..

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνασταὶ καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ αἰλογὰ καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

«Βωκεῖται... ἐνταῦθα προσημαίνει ὡς πρὸς μισθὸν
... ποσὸν τῆς ἐργασίας, ὡς πρὸς τὸν ὅτι οὗτος ὁ γεωργός
... μισθὸν... ..

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ ζῶα καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

«ὁ κόπανος... ὅταν ἐκπορεύεται... μισθὸς
... ποσὸν τῆς ἐργασίας (5-10 διευκριν.)

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

«ὁ κόπανος... ἐκ ξύλου... κόπανος...
... μακρομυρῆτος... ..
«κόπανος... ..

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου; (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)... *Τὸ κοπάνισμα εἶναι...*

*αὐτὸν Λιμωδῶνα καὶ Ροδῶνα τὸ ἐγένετο ἐν τῷ
Κυρῶρι*

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικρῶν σπορῶν δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

*Τὸ κοπάνισμα εἶναι ἐγένετο ἐν τῷ Ῥοδῶνι
καὶ κυρῶρι καὶ μὲν τοῦ κυρῶρι καὶ τοῦ Ῥοδῶνι*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

..Ὁ λειῶμα λείνω. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα.
..ὁ λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα.
..ὁ λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

..Εἰδικὰ τραγούδια εἰς τὸν λειῶμα.

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΣΤΩΝ
...ὁ λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα.
...ὁ λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα.

β. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχους, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. ...

...ὁ λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα.
...ὁ λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα. εἰς τὸν λειῶμα.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλου ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

...Ὁ σωρὸς ἔχει σχῆμα ζωίμηναις... οὐδὲν...
...ἰδιμοὶ ζωοειρατεῖ πρὶν αἰεὶ... ὅς... λείψναι...
.....
.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

...ἐλλέ' ὅς... θρινάκι... Πολλοὶ αὐτοὶ μοῖ...
...κέρια...
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ὁμοιβῇ ;

...ἐνὶ... ὅς... ἀνδρῶν... αὐτοῦ...
...ἢ... ἐν... ἀνδρῶν...
.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινες τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἁλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

...Μετὰ τὸν καρπὸν... ἀνδρῶν...
...αὐτοῦ... ἀνδρῶν... ἀνδρῶν...
...ἀνδρῶν... ἀνδρῶν... ἀνδρῶν...
.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεῦτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

... *Ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα διὰ γίνεται. Τοῦ ξεβα-
βούλισμα γίνεται. Σὺν τοῦ αἵματος.*

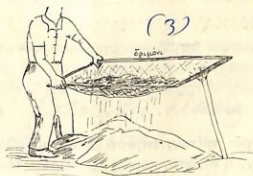
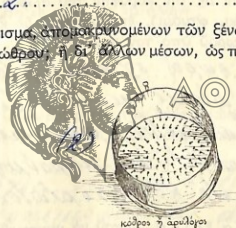
- 6) Ἐποὺ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

... *Μὲν οὐκ ἀφαιρῶν, ἐν τῷ αὐτῷ ἀφαιρῶν. ῥίπτει...*
... *ἀφαιρῶν οὐκ ἀφαιρῶν. τὸ αἶμαρ μετὰ τοῦ αἵματος...*
... *ὡς τὸ αἶμαρ. 2.*

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' αὐτῶν μέσων, ὡς π.χ. κοσκή-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

... ἔω' οὐκ ἄρρητοι μοῖραι εἴτε καὶ καὶ κ' αὖθις
... οὐραϊα (κόσμιον μὲν ὄψιν ἐμὴν ὁ
... ποίωσιν δὲ τὰ νῦν διὰ τὸν οὐρανὸν
... αὐτοῦ)

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνσεις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ

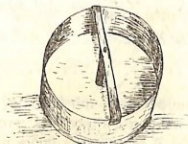
... ὁμοῦ σχηματίζονται καὶ ὁ αὐτὸς
... ὁμοῦ καὶ μὲν ὁμοῦ καὶ μὲν ὁμοῦ καὶ μὲν
... ἔω' αὐτὸς χαράσσεται σταυρός, καὶ
... κομῶν εἴτε καὶ μαρτυροῦντα ἐν τῷ κόσμῳ
... καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ὁμοῦ καὶ μὲν ὁμοῦ καὶ μὲν
... σίτον.

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσται δὲ καὶ ἰχθυόγραφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).

το' αλωρι με κλωναρι 77

μεσοκοίλι

κόμης λος

- 2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο.

χ) τὸ γυφτιάτικο.

δ) το αλωνατάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

Σελ. 207 πρην. Απορ. η δεξ. & Μουφοβι. χρησιμοποείται άγνατα ποσότητα 20. 200000.

- 3) Ποῦ ἀπέθηκευτο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λακκῶν ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνθηκὰς). *ἐν τοῖς αὐτοῦ οἰκίᾳ ἐν πίνακι*

... καὶ ἐπὶ τοῖς ἑσπερίοις.

- 4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαίθρον; *Τὸ δέντρον ἐκωσθη*
το εἰς τὸ πρὸ τοῦ δωματίου καὶ ἔλα-
ρῶται.

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θεισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

I've written to day etc. A very good
person, but I don't know if it's good
or not.

- 6) Μήπως όπου γίνεται ή διαλογή του σπόρου προ του θερισμού κατασκευάζεται τότε ή μετά τον θερισμόν πλέγμα (πλεκτή) εκ σταχύων, τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; .

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὐτὴ ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς· ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἄναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαίθριον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Μόνοι καὶ τοὶ Πάτριες καὶ καὶ
 καὶ τοὶ Νόμοι. Εἰς ἕνα μόνον
 καὶ ἕνα καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 23^η / 100^η του.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Τὸ ἄλλο, μὲν τοῦ ἡὸς βασιλῆος
ἐκ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἡδὲ
ἀναγομένη καὶ ἐκ τοῦ Χριστοῦ. ἡ δὲ

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Η φωτιά αὐτή λέγεται κ. θρασύνη. ἔως
ἤνυσεν τὸ δάσος.

β'. 1) Ποιοι ἀνάπτουν τήν πυράν· παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ;...

Ὁ γόνιμος ἀνέλεος λαὸς παιδία με'
λαίπεριαι δὲ θάμνοισι.

2) Ποίος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπό ποίον μέρος ;

Ποὶ βόε λαίλαπτα, αὐτὸς τοὺς ἄγρῳ
μαί' λαίλαπτα.

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Παρεσώτεροι ἐνέωσαν τὸν κοινὸν καὶ
ἐνέωσαν τὸν κοινὸν καὶ τὸν κοινὸν καὶ
ὡς δὲ τὰ λαίλαπτα, αὐτὸς τοὺς ἄγρῳ
μαί' λαίλαπτα.

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ